

פרק א' – משמעות החיים

- האדם מחפש את עצמו**
- יוני נתיניה**: צורך ורצון להכניס תוכן ומטרה לחיים
 - הרב אלימלך בר שאול: שני סוגי אנשים** -
 - "איש הפנים"** – מחובר לעולמו הפנימי, מפתח את כוחות נפשו. קרוב יותר לעולם של התשובה.
 - "איש החוץ"** - שקוע בעולמו החיצוני ומזניח את עולמו הפנימי.
 - ויקטור פרנקל**– מציאת ייעוד ומשמעות החיים יכולה לעזור לאדם להתמודד עם כמעט כל קושי.

מדוע מחפש אדם משמעות לחייו?

- הלל צייטלין**: לכל אדם יש "קול פנימי" הקורא לאדם לשוב אל ה'. צימאון למשהו "שאינו לו תחילה ותכלה"- משהו אין סופי וחסר גבולות. בכל פעם שהאדם ניסה למלא את צימאונו דרך דברים גשמיים הוא גילה שזוהי אשליה והצימאון מישך.
- מרה"ל**: תפקיד האדם להוציא את הפוטנציאל (הכוח) הרוחני שטמון בו אל הפועל. בדומה לאדמה שמצמיחה צמח.
- האדם צריך לעמול כדי להוציא לפועל את כוחו. הגעה לשלמות - בעולם הבא ("משל לבת מלך שנישאה לעירובי")
- הרב הירש**: לפי הנצרות החטא הקדמון טבוע באדם והאדם אינו יכול להינצל מקללתו, לעומת זאת היהדות טוענת שהחטא השיפע על התנאים החיצוניים אך אל על האדם עצמו, האדם הוא טהור ויכול להגיע לשלמות.

מדוי משמעות החייו?

- רמב"ם** - לכל דבר במציאות יש מטרה. המטרה של האדם בחייו זה להיות איש חכם וטוב.
- רמח"ל פרק א'**- המטרה של האדם היא להתענג על ה' ולדבוק בו בעולם הבא. ניתן להגיע לכך ע"י קיום המצוות והתמודדות עם ניסיונות בעולם הזה.
- רמח"ל פרק י"ט** – המטרה הגבוהה יותר של האדם היא הגדלת כבוד ה' בעולם. אדם זה מתאוה להגדלת שם ה' בעולם ומצטער על הקטנת כבוד ה' ועל הגלות ומצפה שתבוא הגאולה ויגדל כבוד ה'.
- הרב דסלר** –יש באדם שני כוחות: כוח התנייה וכוח הנטילה על האדם לחזק את כוח התנייה.
- הרב קוק: מוסר אביון**– "בכל דרכך דעהו" האדם צריך להשתדל לעבוד את ה' ולדעת אותו בכל פעולה שהוא עושה.

חשיבות לימוד האמונה

- ריה"ל **"הכוהני", מאמר שני**: עבודת ה' באמונה תמימה, רק אך יחידי סגולה יכולים להגיע לכך ולכן צריכים להקור בשכלם כדי לברר את האמונה
- רבי נחמן מברסלב**: עבודת ה' מתוך אמונה תמימה, ללא חקירה.
- רס"ג "אמונת ודעות"**: מציג ארבעה סוגי אנשים וזרזם לאמונה ואומר שיש לחקור וללמוד בשכלנו את ענייני האמונה ("וכן לאמת בשכל את מה שקיבלנו במסורת"). הלימוד השכלי יועיל לנו להתמודדות עם הכופרים, אך חרסונות חקירה שכלית היא נטישת דברי הנביאים.
- רמח"ל הקדמה ל"מסילת ישרים"**: יש ללמוד ולעיין כדי לדעת כיצד להגיע לעבודת ה' בכונה, עמוקה ומשמעותית, עניינים אלו אינם באים בטבעיות.
- רבנו בחיי- "חובות הלבבות"**: התורה מתחלקת לשני חלקים: "חובות האיברים" (שמעיות ושכליות) שחן החובות המעשיות, ו"חובות הלבבות" שחן החובות הנוגעות לפנימיות של האדם. כמו שיש חובה ללמוד את חובות האיברים, כך ברור שישנה חובה מוחלטת ללמוד אמונה. **חובת החקירה השכלית בעזרת משל העבד ומשל הכסף השחור וכן שה' חצה שנעבוד אותו בשלמות הגוף והלב ולא בצורה מזוייפת.**
- הראי"ה קוק, מאמר הדור**: בדורנו יש צורך בלימוד אמונה, שכן אמונה תמימה ופשוטה המבוססת על פחד, לא מספקת. הדור היום התעלה לרמה גבוהה יותר ולכן דורש הסברים עמוקים יותר לאמונה.

מדוי אמונה ?

- בראשית, פרק ט"ו**: אמונה = ביטחון, אמונ מלא.
- למרות שע"פ המציאות זה נראה בלתי אפשרי שלאברהם יהיה זרע, הוא מאמין להבטחתו של ה' שיברה את זרעו.
- רבי יוסף אלבו**: אמונה = האמת חרוטה ומוטבעת עמוק בנפש בצורה ודאית.
- ר' שניאור זלמן מלאדי**: אמונה = מלשון איומן, קביעת משהו כהרגל. האדם ירגיל את עצמו לאותות ומי די ה' בכל דבר.
- האדמו"ר שלום בער מליובאוויטש**: אמונה מלשון אומן, יוצר.
- אדם יוצר 'יש מיש', ורק הקב"ה בורא 'יש מאין' מכיוון שהבריאה היא יצירה 'יש מאין' היא זקוקה ליוצר שמתקין אותה בכל רגע וללא קיום היוצר היא הייתה מתבטלת מיד. (משל האבן)
- רמב"ם, י"ג עיקרי האמונה** : הרמב"ם מונה רשימה של 13 יסודות שצריכים להיכלל באמונתו של מאמין מישראל (ללמוד את י"ג העיקרים)
- החזו"ן איש**: אמונה = ביטחון, הבנה שהכל מאת ה'.
- האמונה היא התפיסה הכללית, התיאוריה. והביטחון הביטוי בפועל של האמונה. מבחן מידת הביטחון הוא מבחן התגובה של אדם בעת צרה באמת ויכול אדם לשנות את מצבו באמצעות תשובה תפילה וצדקה.

כיצד מגיעים לאמונה

- תלמוד בבלי מסכת נידה**: האמונה טבועה באדם עוד בהיותו עובר ברחם אימו. ועליו לעמול ולהתאמץ כדי לחשוף את האמונה הטבועה בו.
- מדרש הגדול**: מתוך התבוננות בטבע ובשניים המתרחשים בו וגם הפעלת השכל בשאילת שאלות והסקת מסקנות, אברהם מגיע להכרה בקיומו של כוח עליון שהוא ה' וכך החל להאמין
- הרב דסלר "מתכת מאליה"**: חמש דרכים בקיום האמונה -

- הדרך החיצונית
- דרך ההתבוננות
- דרך הקדושה: מידת האמת, שבירת היצר ודבקות בתורה
- הביטחון בה'
- דבקות בה'

אדם שלא חווה תחושה חזקה של אמונה יוכל לחוש ולהתעסק במהות האמונה.

כמה סידלים לקראת הפגרות...

פרק ב' – אני מאמין

אמונה ומימש עצמי

- הראי"ה קוק **"בקשת האני העצמי"**: האדם צריך להיות מודע לאישיותו, כי היא הבסיס לאמונתו. הרב קוק מציין 4 חטאים שנברמו כיון שלא כיוונו לאישיותם הספציפית ולכן החטיאו את המטרה. כל אחד נדרש לעבוד את ה' בדרכו הייחודית ובהתאם לכוחות הנפש שלו.
- הראי"ה קוק- אורות התורה**: הרב קוק מסביר שגם בעבודת ה' כל אדם צריך למצוא את התחום המתאים לאני' שלו, להתעסק בו וללמוד דרכו.

חפזי והכלל בעולם האמונה

- הרב שמשון שקופ**: אהבת אני ואהבת הכלל משלימות זו את זו. האדם הוא חלק קטן מהבריאה כולה ומתוך כך רגש אהבת עצמו מסייע לו לחיבור ואהבת כלל עם ישראל
- ריה"ל **"הכוהני"- מאמר שלישי**: ריה"ל מציג שני יתרונות של תפילת רבים למול תפילת יחיד וממחיש אותם דרך שני דמיוים - אדם בשעת מלחמה וסירוב של איבר להועיל לאיבר אחר. (משל הגשם)
- הרב סולוביצ'יק**: אני אנו מבינים יודעים את הנגת ה' בעולם ולכן אין באפשרותנו להבין את משמעות הייסורים.
- מטרת הייסורים היא ללמד אותך לעבור מהסתגרות בעולמך הפנימי והאישי להתחברות ולחשיבה אמיתית על הכלל.

עם ישראל – מאמינים בני מאמינים

- ריה"ל **"הכוהני"- מאמר ראשון** מלך כוזר חולם חלום "כונתוך רצויים בעיני האלה אבל למעשה אינו רצוי" מלך כוזר יוצא לתהליך של חקר ובירור לגלות את האמת. הוא עובר דרך הפילוסופים, נצרות ואסלם ובכל דת הוא סותר את מה שאומרים עד שהוא מגיע ליהודים. (ללמוד מה כל דת אומרת וכיצד מלך כוזר סותר את הטענות) החבר נותן לו הוכחות ממשיות לתהגלות ה' לעמ"י בסניי המדבר ובציאת מצרים ובהתגלות בקבלת התורה, הוא נותן דווקא את הוכחות אלו כי כל העם ראה את הניסים ואי אפשר להתכחש לכך. התגלות ה' לכל העם יצרה מחויבות של מצוות ואמונה בה' רק לעם היהודי, ולכן החבר מסביר לאחר מכן את היחס של היהדות לגרים והמדדגה הייחודית של עם ישראל (העניין האלוקי) שהיא מדגת הנבואה החבר מסביר למלך כוזר שהיהדות נוצרה בשונה מכל הדתות, היהדות נוצרה בבת אחת והחבר מתאר את כל תולדות עמ"י עד מעמד הר סיני.
- רמב"ם- איגרת תימן**: נכתבה ליהודים בתימן בתקופה קשה בתימן, האיגרת באה לחזק את האמונה שלהם שלא ישברו מול הגזרות הנוראיות. הרמב"ם מחזק אותם ע"י הכנס הגדול שקרה במעמד הר סיני שבו כל עמ"י הפך להיות בדדגה של כבואה ראה ושמע את ה'.
- ראי"ה קוק- למהלך האידיאות בישראל**: תפקידו של היהודים הוא לפעול כייחידה אחת, נמדינה אחת שמצליחה להנהיג את העולם לפי דרכי ה' ולהפיץ בכך את שמו של ה' בעולם.
- הרב קוק- אגרת תקנ"ה**: קדושת עמ"י והקשר שלהם לקב"ה טבוע ע"י שני מרכיבים הסגולה והבחירה. תקופה זו, תקופה של בואו של המשיח הכוח הסגולי מתגבר ואנשים רבים בוחרים לא בדרך התורה והמצוות. אצל יהודים שונאי ישראל אין את הכוח הסגולי הזה.
- הרב קוק מביא את דברי רבי יוסף את בקשתו שהוא יזכה לשבת בצל גלילי של חמורו של משיח, שאלו הם הכופרים והמינים שגם בהם יש את הסגולה שרק צריך לגלות אותה.

פרק ה' - אמונה, תרבות ויצירה

חשיבות חינוך באמנות וביצירה

- הראי"ה קוק, **אורות הקודש**: כשאדם יוצר מתוך עומק רוחני- הוא אינו מושפע מהרשפעות חיצוניות. אדם שיש לו נשמה של יוצר- אינו יכול להסתפק בלימודי גיול, כיון שישנן גלגות נשמתו וזחפת לכך- ואסור לו לעוצרה..
- איגרת הראי"ה קוק לבית הספר לאמנות "בצלאל"**: הגאולה מתקדמת לאט לאט.

אחד מסימני הגאולה המובהקים, הוא הרצון להקים בי"ס לאמנות בארץ ישראל

(משל הילדה שושנה ההבונה)

יתרונות נוספים לאומנות:

- האומנות תיתן פרנסה לאנשים רבים בעם ישראל
- האומנות תיתן יכולת לפתח את כשרון האומנות והיופי בעם ישראל

האמנות ככלי ביטוי לעבודת ה'

- הראי"ה קוק, **עולת ראייה**: האומנות מיועדת כדי לבטא את הרגשות והמושגים הרוחניים שבאדם. עלול להיווצר חסרון אם לא תתאר הספרות, את האהבה בין הקב"ה לנכסת ישראל ולכן נכתב "שיר השירים". אצל רבי עקבא, היו 3 אהבות המחוברות זו לזו: אהבה לאשתו, אהבה לאומה כולה, ואהבה לקב"ה והוא זה שמכנה את "שיר השירים" "קודש הקודשים". (משל אנשים נמוכי קומה ולקויי ראייה)
- הרב יחיאל יעקב יונברג, שו"ת שרידי אש** : הדת הישראלית היא חלק מהחיים, ואין כל תסירה בין האמונה לבין החיים. בזמן הגלות, נוצרה גם חולשה רוחנית, נוצרו חיים חצויים בין רוחניות לחמוריות, בין קודש לחול.
- הרש"ר הירש הכריז - אין תורה ללא חיים ואין חיים ללא תורה. הקודש והחול, הרוחניות והגשמיות- משולבים ביחד.
- את התורה והמצוות אין לקיים רק בגלל "יראת העונש", אלא יש לקיימם בעיקר מתוך "יראת הרוממות", מתוך אהבה וחיבור טבעיים לקב"ה.